1830. N° 2.

LEYDSCHE COURANT.

MAANDAG DEN 4 JANUARIJ.

KENNISGEVING.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN brengen bij dezen ter kennis der ingezetenen, dat de Commissie, vermeld bij art. 58. en volgende artn. der Wet van den 28. Junij 1822, op het Personeel, (*Staatsblad* N°. 15.) voor den jare 1830 is zamengesteld uit de Heeren:

Jonkh. JEAN GYSBERT DE MEY, *Burgemeester* en
PETRUS CUNÆUS, *Wethouder dezer Stad.*
JACOBUS POMPE, *Inspecteur voor de directe en indirecte belastingen van het Arrondissement Leyden*, en
Mr. PIETER JOSIAS MOENS, *Controleur der directe belastingen, controle Leyden.*

Dat door deze Commissie benoemd zijn, voor de taxatien, opnemingen en tellingen, voor de huurwaarde, deuren, vensters, haardsteden en het mobilair;

Tot Schatters en Bijschatters:

HENDRIK JANSE VAN LEEUWEN.
GERRIT WAGEMANS.
JOHANNES BERNARDUS DE GOEY.
PAULUS FRANCHIMON, JANSZOON.
JOHANNES BEY.
PIETER STEPHANUS.

En opdat niemand hiervan onwetenheid zoude kunnen voorwenden, zal deze worden afgekondigd en aangeplakt, waar zulks alhier gebruikelijk is.

Aldus gedaan en gepubliceerd, bij H. H. Burgemeester en Wethouders der Stad Leyden, op den 31. December 1829.

J. G. DE MEY,
Ter ordonnantie van dezelve,
P. A. DU PUI.

NOTIFICATIE
TOT
OPROEPING VAN VRIJWILLIGERS VOOR DEN DIENST DER NATIONALE MILITIE.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN, gezien hebbende art. 30 der wet, van den 8en Januarij 1817, N°. 1. waarbij aan elke stad of plaats de vrijheid verleend wordt, om derzelver contingent in de Nationale Militie, geheel of gedeeltelijk, in vrijwilligers te leveren, geven bij dezen aan de belanghebbende kennis, dat het daartoe bestemde register, gedurende de maand Januarij 1830, (*except* Zon- en Feestdagen) ter secretarij dezer stad, van 's morgens ten tien tot 's namiddags ten een ure, zal openliggen, en noodigen mitsdien alle ongehuwde manspersonen uit, welke op den 1en Januarij 1830 hun 19de jaar zijn ingetreden, en hun 30ste nog niet hebben volbragt; ten ware zij reeds in dienst der Nederlandsche Armee of Nationale Militie hadden gestaan, in welk geval zij ook tot den ouderdom van 35 jaren zullen worden toegelaten; de lengte hebbende van een el vijf palmen zeven duimen, voorzien van derzelver doop-cedul en bewijs van goed gedrag en inwoning van ten minste 15 maanden binnen deze stad, geteekend door een' heer der gebuurte, waarin zij woonachtig zijn, om zich, tot den dienst der voornoemde Nationale Militie, vrijwillig te verbinden, en daartoe in vermeld register te doen inschrijven. — Zullende aan hun worden uitgereikt een handgeld van DERTIG guldens, zoodra zij tot den dienst door den Militie-raad zijn goedgekeurd.

Aldus gedaan en gepubliceerd bij H. H. Burgemeester en Wethouders der Stad Leyden, op den 31. December 1829.

J. G. DE MEY.
Ter ordonnantie van dezelve,
P. A. DU PUI.

NOTIFICATIE.
NATIONALE-MILITIE.
Ligting van het jaar 1830.
Oproeping tot de Inschrijving.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN, gezien hebbende art. 51, 52, 53, 56, 57, 60 tot 68, en 166 der wet, van den 8 Januarij 1817, alsmede art. 5 der wet, van den 27 April 1820; —

Brengen bij deze ter kennis van de ingezetenen dezer Stad, dat de inschrijving voor de ligting der Nationale Militie, van dit jaar, geschieden moet van de zoodanigen, welke geboren zijn in het jaar 1811.

Dat alle ingezetenen, zonder onderscheid, welke redenen tot vrijstelling van den dienst zij ook zouden mogen hebben, en of zij zich tegenwoordig of afwezend bevinden, verpligt zijn zich te doen inschrijven; dat Ouders, Voogden of Bloedverwanten, in dezen voor hunne naastbestaanden of pupillen, mitsgaders Regenten van publieke Gestichten, voor de onder hun beheer staande, de belangen moeten behartigen, door de bij de wet gevorderde opgave te doen, en daarvoor verantwoordelijk zijn.

Dat onder de ingezetenen ten dezen ook worden gerekend de Vreemdelingen, die den zetel van hun vermogen of hun verblijf, in het Koningrijk komen vestigen; alzoo zij, even als de inboorlingen, verpligt zijn mede te werken tot de gemeenschappelijke verdediging van den Staat, welke hun veiligheid en bescherming verleent. —

En roepen dien ten gevolge op, alle de in de termen vallende ingezetenen, om te compareren in de Schutters-Hoofdwacht:

Op Maandag, den 11 *Januarij* 1830.
Des voormiddags van 10 tot 1 uren, de bewoners van Wijk 1 en 2.

Op Dingsdag, den 12 *Januarij* 1830.
Des voormiddags van 10 tot 1 uren, de bewoners van Wijk 3 en 4.

Op Woensdag, den 13 *Januarij* 1830.
Des voormiddags van 10 tot 1 uren, de bewoners van Wijk 5 en 6.

En op Donderdag, den 14 *Januarij* 1830.
Des voormiddags van 10 tot 1 uren, de bewoners van Wijk 7 en 8.

Vermanende Burgemeester en Wethouders voornoemd wel expresselijk de belanghebbenden, zich, door getrouwelijk op te komen, vrij te waren tegen de nadeelige gevolgen, welke uit nalatigheid in deze onvermijdelijk zouden voortvloeijen; de boven opgegevene tijdsbepaling in het oog te houden, en bij de inschrijving zich te voorzien van hunne doop-cedul, alsmede schriftelijk op te geven hunne woonplaats, en het wijk en nummer hunner huizen; ten einde hierdoor voor te komen de onaangenaamheden, welke voor de ingeschrevenen volgen moeten uit eene verkeerde spelling van den naam, of een abuis in de opgave der woonplaats, — waardoor dikwijls de ingeschrevenen te vergeefs worden gezocht bij oproepingen, welke voor hun wezenlijk belang gedaan worden. Zullende er, van heden af, ter Secretarij gevaceerd worden ter afgifte der doop-cedullen, voor diegenen welke binnen deze Stad zijn geboren, 's morgens van 10 tot 1 uren.

Aldus gedaan en gepubliceerd, bij H. H. Burgemeester en Wethouders der Stad Leyden op den 31. December 1829.

J. G. DE MEY.
Ter ordonnantie van dezelve,
P. A. DU PUI.

GRIEKENLAND.

Eene Sardinische koopmansbrik, van Kanea (eiland Kandia,) in 12 dagen, te Trieste aangekomen, heeft aldaar den 16 December de tijding overgebragt, dat de opstand op het eiland Kandia met dezelfde hevigheid voortduurt; dat de Grieken nog altoos aanvallen doen op het Turksche grondgebied. Men gelooft, dat het Grieksche gouvernement onder de hand, de Grieksche Kandioten daartoe aanzet, in hoop van eindelijk ook de emancipatie van dat eiland te verwerven.

— Men schrijft uit Weenen, dat een Engelsch koerier, van Londen komende, aldaar was doorgetrokken, zich naar Konstantinopel begevende. Men dacht, dat hij aan sir *Robert Gordon*, de acte overbragt der laatst gehoudene conferentien te Londen, waarbij de geheele onafhankelijkheid van Griekenland bepaald is. Men zegt, dat er aan de Porte eenen bepaalden termijn zal gegeven worden, om te kiezen tusschen de aanneming van het protokol van den 22 Maart, die reeds te Andrinopel bedongen was, en de nieuwe overeenkomst in de Londenner conferentien voorgesteld.

— In de gezelschaps-kringen van Berlijn verzekerde men den 24 December, dat de prins *van Coburg* den troon van Griekenland zou bestijgen. De Engelsche dagbladen melden hetzelfde. Z. H. bezit 20 millioenen, en eene inscriptie van 5 millioenen ponden sterling in Engeland.

TURKYE.

KONSTANTINOPEL den 23 November. De Russen hebben den 20sten Andrinopel verlaten, na eene bezetting van drie maanden; er zijn, volgens de voorwaarden van het verdrag, niet dan de zieken gebleven. Vóór zijn vertrek had de graaf *Diebitsch* de beste maatregelen genomen om de openbare zekerheid en rust te bewaren. Hij had den aartsbisschop belast, den Griekschen inwoneren, van welke verscheidene de houding aannamen van de goede orde te willen stooren, al de wapenen, bij doodstraf, op zijn langst binnen drie dagen, te doen nederleggen.

De Russen hebben zich op Kernabat en de plaatsen langs de Zwarte zee gerigt. Het hoofdkwartier zou voorloopig te Burgas worden gevestigd. Van hunnen kant hebben zich de Turksche geregelde troepen, onder aanvoering van *Alisch* pacha, naar Andrinopel op marsch begeven. Thans dat het korps van den generaal *Geismar*, hetwelk bij Sophia was, mede naar den Donau is getrokken, zijn er geene vreemde troepen meer op den grooten weg van Konstantinopel naar Belgrade.

Deze laatste dagen heeft er eene groote verandering onder de staatsbeambten plaats gehad. En eene nog veel gewigtiger in het gedeelte van Klein-Azie, dat onlangs het tooneel van eenige wanorde was; de herstelling, namelijk, van het hoofd der familie van *Kara-Osman-Oglou*, in het grootste gedeelte harer voormalige bezittingen. Dit hoofd, genoemd *Kutschud-Mehmed-Aga-Kara-Osman-Oglou* heeft zich reeds naar Magnesia begeven. Zijne tegenwoordigheid zal er, te mitiger wezen, omdat de opgestane bergbewoners van het distrikt Maidin, niet alleen die stad, maar zelfs de omstreken van Smyrna bedreigden, en Kassaba, zonder den minsten tegenstand te ontmoeten, bezet hebben. De herstelling van dit oudtijds zoo magtig geslacht, welks bescherming zoo lang het welzijn der talrijke districten van Klein-Azie verzekerde, werd niet minder door de Christen-inwoners, dan door de Muzelmans verlangd. De Porte hoopt dus, door de vervulling van deze wensch, een middel te hebben gevonden, om, zonder geweld te gebruiken, den einde te maken aan de onlusten, welke de wilfekeurige knevelarijen van verscheidene beveelhebbers hadden doen ontstaan.

(*Het vervolg op den kant van deze bladz.*)

bedrijver van dezen verschrikkelijken aanslag tegen deszoo algemeen geëerbiedigden kerkvoogd niet kunnen ontdekken.

Men beweert nog altoos, dat Trebisonde en Kars waarschijnlijk aan de Russen zullen worden afgestaan en dat de Porte aanmerkelijke verschtingen voor de beraling der oorlogs-schatting te verwachten heeft. Het lijdt geen twijfel, of men houdt zich met gewigtige raadpleegingen bezig, en men werkt onafgebroken door aan het hotel van het Engelsche gezantschap. De admiraal *Malcolm* moet ook nieuwe instructien hebben ontvangen, maar men weet niet wat er het voorwerp van zij. Intusschen is de omstandigheid aanmerkelijk, dat de Russische vloot den Archipel zal verlaten en in de Zwarte zee te sleevenen, en dat de graaf *Heyden* daaromtrent reeds bevelen heeft ontvangen. Men kent de bewegredenen niet van deze verandering op het oogenblik, dan hier een buitengewoon Russisch gezant aankomt, en het Grieksche vraagstuk nabij zijne beslissing is. Maar men kan voor zeker stellen, dat zij met staatkundige belangen van het grootste gewigt in verband staat. De geldelijke verlegenheid der Porte duurt voort, en haar poogen, om ten minste in de loop van uitgaven te voorzien, zijn geheel vruchteloos. Men verzekert bovendien, dat de vreemde huizen van koopmandel voorgeslagen hebben om haar eene leening te doen.

De heer *de Rigny* is den 11 November, van Smyrna naar Egypte, aan boord van den *Conquerant*, met verscheidene schepen van zijn eskader onder zeil gegaan. — *Den* 27 *November*. Den 19den dezer is de Russische vloot van Andrinopel door de Russen, die nu geheel Thrakie hebben verlaten, in de Zwarte zee gestevend.

In de hoofdstad heerscht de grootste rust, en de staat der gezondheid is er, zoo wel als in de omstreken, zeer gunstig.

Het Engelsche fregat de *Blonde*, is in den Bosphorus teruggekeerd, na op zijnen togt in de Zwarte zee verscheidene Turksche en Russische havens te hebben bezocht.

De graaf *Alexis Orlof* heeft zich dadelijk na zijne aankomst naar het hotel van het Russische gezantschap.

Den 19 November heeft men te Smyrna gepoogd, den Katholijken Aartsbisschop *Cardelli* te vergeven; door sublimaat in den wijn, voor de mis te mengen. Dan door de dadelijk toegebrachte hulp der kunst, bevindt zich deze prelaat thans buiten gevaar. Ongeacht alle aangewenden poghingen, heeft men tot nu toe den

1818 schreef: „ door aan *Monsieur* (thans *Karel X.*) het bevel over de nationale militie te nemen, heeft men den band willen verbreken, die hem met den troon vereenigt, " en met de plaats zelve, bij de laatste circulaire van den heer *de Labourdonnaye*, waarin hij tot de prefecten zegt: „ op hunne bezorgdheid te rekenen, van hem den band weder te zullen helpen aanknoopen, die vóórmaals den monarch en de natie vereenigde, en welken de laatste administratie verbroken had."

Ten aanzien der tweede beschuldiging, beweerde de heer *Dupin*, tegen het ministerie, hetwelk het eerst te logenstraffen.

„ Zonder, Mijnheeren, tot tijden op te klimmen, welke reeds weinig menschen meer bekend hebben, om niet te spreken, dan van het *Journal des Débats*, door mijnen broeder en mij, voor dertig jaren aangelegd, en bij het koninglijk gerigtshof van Parijs verdedigd, waarvan ik de eigenaar en de hoofdredacteur was, de koninglijke majesteit nooit is bekeken, dien sedert vele jaren, deze gerechtigheid laten wedervaren: gesteld de aanhalingen, de genoodzaakte uitgaven, de verbanningen, de gevangenis, de deportatien, zoo dikwijls tegen mij, als erkenden en verklaarden aanhangers van het huis van Bourbon, en door de Republiek en door het Keizerrijk, uitgesproken.

„ God behoede, dat ik van deze dingen spreek, om mij te beroemen! Met mij van de gevaren hier te stellen, die mijn gevoelen aankleefden, heb ik niets dan mijn pligt gedaan; Zeo vele Franschen (en onder die Franschen hee vele doorluchtige staatsleden!) hebben gewigtiger diensten dan de mijne bewezen, dat het mij niet ontbreken zoude voegen, aan mij wegens burger, ons ik kwelijk zoude voegen, aan mij wegens eenige opofferingen ronde aanmerking te maken.

„ Sedert zes en dertig jaren, dat ik een vereerend beroep uitoefene, maar omgeven van moeijelijkheden en vol gevaren, kan ik mij dit getuigenis geven, dat in alle de dagbladen, waar van ik de eigenaar en de hoofdredacteur was, de koninglijke majesteit nooit is bekeken, dien sedert vele jaren, deze gerechtigheid laten wederva-

(*Het vervolg op de volgende bladz.*)

niet eene enkele zinsnede van het artikel dit misdrijf inhield.

De heer *Bertin* zelve sprak alzoo:

„ *Mijnheeren*, ...

„ Na den bekwamen verdedigers, die wet heeft willen op zich nemen van u te bewijzen, dat er in het aangeklaagde artikel geene beleediging te, de waardigheid, het constitutionele gezag des Konings aangedaan, zult gij zekerlijk niet van mij verwachten, dat ik over het vraagstuk, hetwelk mij voor u brengt, eene zoo volledige verdediging, iets toevoege, maar ik geloof na die verdediging eenige woorden te moeten zeggen over mijnen persoonlijken toestand.

„ Zoo ver, Mijnheeren, tot tijden op te klimmen, welke reeds weinig menschen meer bekend hebben, om niet te spreken, dan van het *Journal des Débats*, door mijnen broeder en mij, voor dertig jaren aangelegd, bij het koninglijk gerigtshof van Parijs verdedigd, waarvan ik de eigenaar en de hoofdredacteur was, de koninglijke majesteit nooit is bekeken, dien sedert vele jaren, deze gerechtigheid laten wederva-

aangenaamsten indruk gemaakt. Een aanmerkelijk korps geregelde Turksche troepen zal de bezetting dier plaats, onder bevel van *Alisch*-pacha uitmaken.

De pacha van Scutari heeft bevel gekregen om dadelijk met zijne Albanezen naar zijne haardsteden terug te keeren.

Volgens tijdingen uit Smyrna, bevindt zich de heer *de Ribeaupierre* te Nauplia, waar insgelijks de President van Griekenland is.

— De graaf *Guilleminot*, gezant van Frankrijk, heeft, ter gelegenheid der feestviering van zijnen Koning, aan de Turksche ministers en het korps diplomatiek een schitterend feest gegeven. De Turksche heeren en ministers waren in een afzonderlijk vertrek gezeten en onderhielden zich met de gezanten en de andere ministers; slechts eenigen hunner gingen van tijd tot tijd in de groote zaal om het gezigt der dans te genieten; maar behalven *Awni*-bey, aide-de-camp van Z. H., die, op zijn frankisch geschoeid, eene cotillon danste, nam er geen Turk deel aan. De Turksche grooten en ministers werden door de Europesche ministers naar het souper geleid aan een tafel van 70 couverts, en zoodanig geplaatst, dat er een frankisch diplomaat met eenen tolk tusschen 3 of 4 Turken zat. De dames waren in het midden der tafel naast elkanderen gezeten. Men bood de Turken geen wijn aan; zij dronken sorbet: slechts eenigen hunner vroegen champagne wijn.

— Dezer dagen zal er een Turksch feest zijn, hetwelk de Sultan voor de Europesche ministers en diplomaten in de groote zaal van den Divan van het Seraglio doet gereed maken, en waarschijnlijk zal bijwonen, ten einde getuigen te zijn van de vermaken der franken en te bepalen, in hoeverre zij met den geest van het Islamismus overeen zijn te brengen.

SEMLIN den 16 December. Gisteren heeft men te Belgrado openlijk den Hatti-Scherif van den Grooten Heer afgelezen, betrekkelijk de inlijving der zes districten van Servie; zoodat men dit artikel van het vredestractaat als vervuld kan beschouwen. De prins *Milosch* heeft den graaf *Diebitsch*, bij eene bezending de dankbaarheid der Servische natie aan den Keizer van Rusland en den generaal *Sabalkanski* doen betuigen.

ITALIE.

ROME den 17 December. De Paus heeft voor eenige dagen, maar slechts in bijzonder gehoor, den markies *Laureda*, gezant van don *Miguel* ontvangen. Z. Exc. heeft tot nogtoe bij geen lid van het korps diplomatiek een bezoek afgelegd, uitgezonderd bij den gezant van Spanje.

NEDERLANDEN.

BRUSSEL den 31 December. Z. Emin. de bisschop van Doornik heeft een mandement uitgevaardigd; waarbij hij met klem van Christelijke dankgedenen beveelt, dat zij, aan wien hij het bestuur van zijn Seminarium opdraagt, zich zullen toeleggen om de kweekelingen niet alleen diep in te prenten de waarheden van het geloof, en eene onverbrekelijke verknochtheid aan de kerk, maar ook, terzelver tijd toegenegene gevoelens voor de instellingen van ons land, en vooral eene ware en opregte liefde voor den Koning en zijne doorluchtige dijnastie. Elk goed katholijk moest ten dien opzigte doordrongen zijn van de voorschriften der apostelen St. Pieter en St. Paul, daar derzelver naleving, de voorname sterkte der rijken, de volmaakte en de zekerste waarborg was van hunnen voorspoed en duur.

— Voor eenigen tijd heeft de burgemeester van Werwick het dagblad *le Catholique* wegens laster aangeklaagd. Om deze vervolging te stuiten, heeft dat dagblad het raadzaam geoordeeld om dien burgemeester van valschheid, van misbruik van magt, enz. aan te klagen. De regtbank van Yperen deze aanklagt niet ontvankelijk verklaard hebbende, is deze zaak op het appel van *le Catholique* bij het hof van Brussel gekomen, hetwelk het vonnis der eerste regters niet alleen bekrachtigd, maar daarenboven de aanklagt als lasterend heeft verklaard, en den heer *de Neve* tot 2000 guldens schadevergoeding jegens den burgemeester van Wijwick heeft veroordeeld. De heer *de Neve* zal nu bovendien nog bij de regtbank van Yperen moeten te regt staan wegens aangedanen laster door middel van zijn dagblad.

UTRECHT den 31 December. De Lek wordt op verscheidene punten reeds met rijtuigen en sleden gepasseerd. Die rivier is vallende.

Gisteren morgen ten 9 ure stond het water in de rijvier de Lek te Vreeswijk, 3 el, 5 palm, 4 duim onder nul; zijnde in de laatste 24 uren één duim gevallen.

Heden morgen stond het water in de rivier 3 el, 6 palm, 8 duim; zijnde in de laatste 24 uren één palm 4 duim gevallen.

'S GRAVENHAGE den 2 Januarij. Door Z. M. zijn tot ambtenaren bij het ministerie van de Roomsch-Katholijke eeredienst benoemd de heeren *van Moorsel*, *de Glimes*, *van der Schagen*, *Terstraten*, *Perlau* en *Willemse*.

— Z. M. heeft den legatie-raad, ridder *van Schorff*, in plaats van den luitenant-generaal graaf *de Gruno*, tot zaakgelastigde der Nederlanden bij de vrije stad Frankfort benoemd.

— Bij besluit van den 12 der vorige maand, heeft Z. M. eene som van zeven duizend guldens toegestaan, tot het ameublement en het in gereedheid brengen van het bisschoppelijk paleis te Namen.

— Tot procureur bij het Hoog Geregtshof te 's Gravenhage, is, in plaats van den heer *van Son*, welke zijn ontslag had gevraagd, aangesteld de heer Mr. *Krayenhoff van de Laar*, Notaris te Brielle.

— Het door ons aangekondigd Vrijmetselaarsfeest, is, volgens ontvangen berigt, tot groote voldoening van alle de aanwezigen afgeloopen. HH. KK. HH. de Prinsen *van Oranje* en *der Nederlanden* hebben daarbij, op nieuw, blijken gegeven hunner minzaamheid en edelaartige gevoelens, en wederkerig kunnen bespeuren, hoezeer liefde voor orde en wet, liefde voor het Vaderland en voor den Koning bij de Nederlandsche vrijmetselaren heerschende zijn. Inzonderheid heeft de tegenwoordigheid eener deputatie van drie leden uit de loge *l'Espérance* te Brussel, allezins toegebragt om de daaromtrent, door het geheele Rijk, bestaande eenstemmigheid te beter te doen uitkomen. De heer *Stevens*, advokaat bij het hoog geregtshof te Brussel, voorzitter der loge en van hare deputatie, heeft, in de Vlaamsche taal, de ter eere zijner woonplaats ingestelde feestdronk beantwoord, en dit met zoo veel waardigheid en onder uitdrukking van zoodanige gevoelens, dat zijne rede meermalen door de toejuichingen der feestgenooten is afgebroken. Zoo vereenigden zich welgezinde Nederlanders, uit de beide deelen des Rijks, onder het oog van 's Konings zonen, en betuigden zich wederkeerige achting, vriendschap en vertrouwen. Moge die vereeniging goede vruchten dragen, en het hare toebrengen tot verbreiding van vrede en eensgezindheid onder de bewoners van het Noorden en Zuiden.

— Volgens sommige Zuidelijke dagbladen heeft de graaf *d'Aerschot* zich, bij gelegenheid der jongste beraadslagingen over de begrootingswetten, in de eerste kamer der Staten-Generaal zich alleen daarregen uitgelaten. De graaf heeft dus één lijn getrokken met den voormaligen bewindhebber te Amsterdam, den heer *de Stassart*, als tegenwoordige gedeputeerde in de tweede kamer, waar de begrootingswetten zijn aangenomen met 100 stemmen tegen één stem.

LEYDEN den 3. Januarij.

De heer BERTIN DE OUDSTE, *Redacteur van het* JOURNAL DES DEBATS, *door het* KONINGLIJK GERIGTSHOF *van* PARIJS, *vrijgesproken van zich te hebben schuldig gemaakt aan beleediging van den persoon des Konings, en de Koninglijke constitutionele waardigheid te hebben aangevallen.*

De heer *Debérain* was in deze zaak de raadsheer-rapporteur. De heer *Ségur* zat, als president, het eerstondig Koninglijk gerigtshof voor, en de heer *Dupin de oudste* verdedigde den 63 jarigen heer *Bertin* tegen den fiscal, door den heer avoué *Lagey* genomen, en nader, bij eene treffende dupliek, tegen de niet minder gematigde dan welsprekende repliek van den heer advokaat-generaal *Bérard d'Eglajeux*. De generaal *Sebastiani*, de graaf *Montlosier* en de jonge hertog *de Montebello* werden opgemerkt onder de ontzagchelijke menigte toehoorders, die de zaal vervulden, en allen de ondubbelzinnigste blijken gaven, hoezeer zij in de genoegdoening deelden van den heer *Bertin*, die, ter zijner verdediging, het laatste sprak.

Het Koninglijk gerigtshof van Parijs heeft den 25 December, na ongeveer drie uren te hebben beraadslaagd, de navolgende uitspraak gedaan, in zake van den prokureur des Konings tegen den heer *Bertin*, als redacteur van het *Journal des Debats*, die, wegens het plaatsen van een (vroeger gemeld) artikel, door de correctionele regtbank van Parijs verwezen was tot 6 maanden gevangenis en 500 franken boeten, welk vonnis 's Konings prokureur mede *a minima* in hooger beroep getrokken had:

„ Wat het appel van 's Konings prokureur betreft:

„ Gelet de eerste regters, door den aangeklaagde niet schuldig te verklaren van het constitutioneele gezag des Konings te hebben aangevallen, dit punt der beschuldiging met der daad stilzwijgend hebben verwijderd, en dat dus hetzelve niet voor het hof is hangende:

„ En wat het appel van *Bertin de oudste* betreft:

„ Gelet dat, indien de uitdrukkingen van het aangeklaagde artikel onvoegzaam zijn en strijdig met de matiging, waarmede men de handelingen van het gouvernement behoort te beoordeelen, zij evenwel niet de misdaad van beleediging, den persoon des Konings aangedaan, daarstellen:

„ Regtdoende omtrent de weerkeerige appellen, vernietigt het appel en dat gene, waarvan geappelleerd is, en hetzelve verbeterende, ontheft *Bertin de oudste* van de veroordeeling tegen hem uitgesproken, en spreekt hem, ten principale, vrij van de aanklagt."

De heer *Dupin* deed bij zijne verdediging opmerken, dat van de twee punten der beschuldiging:

1°. beleediging tegen den persoon des Konings;

2°. aanval tegen de Koninglijke waardigheid en het constitutioneel gezag van den Koning:

Het vonnis ter eerster instantie, ten aanzien van het *eerste* punt, in plaatse van dien, zegt: *beleediging jegens den Koning*; en, met betrekking tot het *tweede*, slechts spreekt van *aanval tegen de Koninklijke waardigheid*, zonder te besluiten omtrent *den aanval tegen het constitutioneel gezag*.

De wet had toch, wat de eerste beschuldiging betrof, klaarblijkelijk slechts willen straffen de beleediging den individuelen Koning, bij voorbeeld, den persoon van *Karel X.*, en niet de beleediging den Koning van Frankrijk, *Karel X.*, aangedaan; en nimmer was het des schrijvers bedoeling geweest den persoon des Konings te beleedigen. De uitdrukkingen zelve, waarvan hij zich bediend had, bewezen het tegendeel. Zij ademden het gevoel der zuiverste verknochtheid, der tederste liefde, hetwelk ze in de penne gaf: *Hij is dan nog eenmaal verbroken, de band, die Frankrijk met zijnen Koning vereenigde!*

Wel verre dat die uitdrukking het misdrijf der beleediging zoude bevatten, leverde zij, naar het inzien van den heer *Dupin*, het bewijs op van des schrijvers onschuld, van de zuiverheid zijner bedoeling; dat hij, in de volgende woorden, de ministers beschuldigde, van dien band te hebben willen verbreken; daar het tegen de ministers was, dat zijne beschuldiging zich rigtte. En dat nu eene dergelijke uitdrukking het aangeklagde misdrijf niet medebragt, bewees de spreker, met deze woorden van een artikel, hetwelk de heer *de Polignac* zelf, in het dagblad den *Conservateur* van

(*Het vervolg op den kant van deze bladz.*)

tigen; maar genoodzaakt om eene beschuldiging af te weren, welke ik misschien het regt heb van vreemd te vinden, heb ik mijnen regters slechts willen te binnen brengen, dat ik geen vijand van den troon ben, en dat mijne vorige levensloop in aanmerking moet komen bij de besluiten, welke men omtrent mijn tegenwoordig levensgedrag neemt;

„ De Restauratie vond mij en mijne deelgenooten ontzet van mijnen eigendom op het *Journal des Débats*. De woorden zelve van de akte dier ontzetting zouden mij tot een bewijs kunnen strekken van getrouwheid aan den Koning. Den 30 Maart 1814, kregen wij, mijn broeder en ik, onzen eigendom terug, in den naam zelven van dien Koning, om welken wij er van ontzet waren.

„ Gij weet, mijnheeren, hoe de zaak der legitimiteit in het *Journal des Débats* verdedigd werd tot den 20 Maart 1815, en meer bijzonder in het artikel zelve van den 20 Maart. Ten gevolge van dat artikel, ter post aangehouden, maar in Parijs zondgedeeld, nog eenmal moetende vlugten, week ik naar Brussel, waar ik weldra te Gend werd geroepen, ten einde het officiele blad van den Koning te redigeren: het is de grootste eer en de edelste belooning, welke ik konde ontvangen. Daar, onder de oogen van den Koning zelven, ging ik voort de constitutionele grondbeginselen te verdedigen, welke het Koninglijk Charter had afgekondigd, en welke de wettige dinastie alleen ons kan waarborgen. *Lodewijk XVIII.* keurde die artikelen goed, welke een al te vurige ijver thans veelligt zoude belasteren. De vrijheid was met de legimiteit, eenige schreden van Frankrijk blijven stilstaan. Het opende weder de poorten aan den onsterfelijken stichter van het Charter.

„ In mijn vaderland teruggekeerd, hervatte ik de redactie van het dagblad, hetwelk ik had aangelegd. Sedert heb ik niet opgehouden de ware belangen van het Koningdom te verdedigen, die mij voorzeker geene hechte steunsels meer schijnen te hebben, dan in die der instellingen, door den monarch-wetgever geoctroëerd.

„ Bevangstigd voor deze groote belangen, bij de vorming van het tegenwoordig ministerie, weinig gewoon mijn gevoelen te verbergen, voofal wanneer de monarchie er mede gemoeid is, belastte ik eenen van mijne mede-arbeiders zijnen smart en den mijnen uit te drukken. Na in zijn artikel de veranderingen en verbeteringen te hebben gemaakt, welke ik noodzakelijk achtte, gaf ik het uit. Ik blijf overtuigd, dat mijne billijke regters, die mijnen welsprekenden en geleerden verdediger gehoord hebben, er het misdrijf niet in zullen vinden, welks bedroevende vooronderstelling mij voor hunne regtbank brengt. Het gevoel zelve van dat artikel, indien het levendig werd uitgedrukt, is zoo wel een bewijs van mijne regtschapenheid, als van mijne onschuld.

„ Ik weet niet, of zij, die ongetwijfeld gelooven, meer dan ik, den naneef van *Henrik IV.* te zijn toegedaan, eene groote dienst aan den kroon bewijzen met een man voor het gerigtshof te doen optreden, wiens haren in dienst dier kroon grijs werden. Ik weet niet, of het zeer nuttig zij, dat koninggezinden die de gevangenisstraf voor het koningdom leden, dezelve nogmaals in naam van dat koningdom ondergaan. Maar hoe het zij, Mijnheeren, indien, hetwelk ik voor onmogelijk houde, mijn verdediger niet geslaagd ware om u in zijneven mijne overtuiging te doen deelen, duift ik mij vleijen, dat na de weinige woorden, welke ik de eer had tot u te spreken, niemand over, niemand dergenen, die mij hooren, zal kunnen gelooven, dat ik, aan het naderend einde eener moeijelijke loopbaan gekomen, voorbewust heb willen beleedigen, hoonen, smadelijk bejegenen dengenen, die altijd het voorwerp was van mijnen eerbied, van mijne liefde. Ik zoude bijna gezegd hebben, van mijne aanbidding."

GASPARD HAUSER.

Het zoude thans blijken, dat deze jongeling de zoon is van den graaf *van Arco*, generaal in Beijersche dienst, op het veld van eer gesneuveld, en dat de generaal graaf *van Pappenheim*, gerouwd met de dochter van den graaf *van Arco*, in deze zaak eene zeer huichelachtige rol heeft gespeeld; het kind zoude zijn opgelegt en door een ander kind zijn vervangen, van denzelfden ouderdom, en den dag te voren overleden, ten einde het de ontzagchelijke nalatenschap van zijnen vader te ontnemen.

MENGELINGEN.

ZEDEN EN GEWOONTEN

DER

GRIEKEN,

die de Eilanden van den Archipel bewonen.

(*Vervolg en slot.*)

Over de Kruisverheffing in Griekenland.

Kruisverheffing, is de benaming, welke men aan een der schitterendste feesten geeft die in de kerken van het Oosten gevierd worden; 's avonds te voren, kondigen groote vuren, die in alle Eilanden van den Archipel aangelegd zijn, naar alle zijden de gelukkige plegtigheid aan. Groot en klein, alle zonder onderscheid, springen driemalen op den gewijden rooster, terwijl zij *paternosters* tusschen de tanden prevelen, waarvan zij overvloedige wijnoogsten verwachten, en eene volkomene gezondheid voor het volgende jaar, en hun *daarvan de verzekering geven*. Evenwel is die verzekering niet volkomen krachtig, indien er onder het vuur, dat aangelegd wordt, niet een deel van zekere plant, *Sesamus* genaamd, bijgevoegd is. Dit laatste gebruik, als zeer bijgeloovig, wordt met nadruk bestreden door *Marcopoli*, echter nog minder dan dat, waarvan nu de rede zal zijn.

De avond van dien feestdag, wordt er gevreugd en gestoffeerd *in* en *voor* alle huizen. Bij het allereerste klokkengeluide rigt men drie groote kruisen op, het beste middel, naar het begrip dier eenvoudige eilanders, om den nok van het dak dier huizen, tegen de winter-slagregens te beveiligen.

Marcopoli, om zulke onzinnige gewoonten te bestrijden, hield eene redevoering over het Europische spreekwoord: *Help u zelven en de hemel zal u helpen*, „ *aidetoi, le ciel t'aidera.*" Hij betoogde dat bijgeloovige praktijken den mensch beneden het gedierte vernederen. De dieren des velds, zeide hij, weten ten minste de bouwstoffen te vinden om zich eene water- en winddigte woning te verschaffen. En gij lieden, Christenen! meent uwe veiligheid te vinden tegen stormen en onweder in vermolmde kruishouten! . . . . .

Leert dat God den mensch niet te vergeefs dakpannen en leijen heeft doen kennen om u tegen de reisteringen der felle jaargetijden te beschutten. „ Gaat „ henen ellendige weetnieten! Steek uwe armen niet „ meer op tot het Opperwezen, wanneer gij te traag „ en vadzig zijt, om een dak te maken op uwe nederige hutten. *Gij verlaat u zelven, en daarom zal de Oneindige u ook verlaten.*"

Het kwaad oog.

Dom *Bernard de Montfaucon* haalt een gezegde aan uit een werk van den Heilige *Chrysostomus*, ten bewijze dat de invloed van een kwaad oog gevreesd werd reeds ten tijde van Keizer *Theodosius den Groote*. Zie in de *Mémoires de l'Acddemie des Inscriptions et belles Lettres* eene verhandeling *Sur les moeurs et usages, sous Theodose le Grand. Année 1737, pag. 371.* — Het kwade oog, volgens dien gewijden redenaar, is *de nijd!* . . . . Drie kleine zoutkorrels, drie stukjes houtskool, verwijderen het doodelijk venijn, en in een reliquienkastje van behoudend stoffaadje, zijn dezelve voortdurend bij het kind opgehangen. *Martopoli* had verscheiden gewijde redevoeringen besteed om de jonge moeders, en zelfs de mannen, die op het stuk van bijgeloovigheid, geheel vrouwen zijn, te overtuigen; en in de daad de schrik voor het kwaaddoende oog maakt niet alleen mannen en vrouwen bij de Grieken, maar ook bij de Muzelmannen vervaard. De herders van *Virgilius* hadden deswege reeds eene droefzinnige vervaardheid opgevat.

Nescio quis teneros OCULUS *mihi fascinat agnos?* . . . .

Het kwade oog veroorzaakt dus eene betooverij die zeer ongelukkig werkte op de lammeren der ouderheid. De invloed van dit oog schijnt ook het gevolg der Homelien van *Marcopoli* belemmerd te hebben. Want hij overstelpt met verschrikkingen zonder einde de moeders van den Archipel en van het vaste Land van Griekenland. Arme Grieken! Zullen zij nooit het jok hunner noodlottige bijgeloovigheden kunnen afwerpen?

Marcopoli had de gewoonte om in zijne leerredenen deze wonderbare tusschenrede in te voegen: *Wanneer zal men de musschen zien springen, in onze eilanden? want men ontmoet die vrolijke vogeltjens geenszins in de plaatsen waar bittere armoede heerscht. Zij denken gelijk de menschen, zij schuwen de woningen van gebrek en ellende. Wanneer de eilandbewoners, die gegoed zijn, beter opgevoed werden, dan zouden zij meer eigenlijke dapperheid aan den dag leggen; en binnen korten tijd zou de Capudan-Pacha, als een tweede Minotaurus, voor altijd uit den schuimenden doolhof van den Archipel verdwijnen.*

Napoli di Romania.

Gelooft gij dat ik alle dagen te vier ure 's morgens opsta, om van hetzelfde gevoelen te zijn als alle andere menschen? Zoo sprak vader *Hardouinus* in zijnen tijd, en hij beoordeelde de klassische schrijvers, de helden der oudheid, ja zelfs de beroemdste en heiligste Persoonadjen der geschiedenis, geheel anders dan zijne confraters in het vak van geleerdheid, die ten echt nut gewoon waren op te staan. *Wat mij aangaat*, zegt de schrijver van den *Nouvel Anacharsis dans la nouvelle Grèce* of *L'Hermite en Epidaure*. — *Ik heb het verleidend dons eerst verlaten, toen de uurwijzer der hoofdkerk reeds de helft van den dag teekende. Ik zou niet gaarn willen redetwisten met vader Hardouinus of elken anderen geleerde, die ten vier uur 's morgens op staat, over de Etymologie van het woord* NAPOLI DI ROMANIA.

Deze plaats werd door de hedendaagsche Grieken genaamd *Anapli*. *Nauplia* werd zij door *Philomenes* genaamd. *Napoli* bij *Sofiana*. *Anapoli* mede omdat die stad van beneden bovenwaarts gebouwd is. *Napoli* of *Neapolis* nieuwe stad, of *Naupliphes* vol van schepen. *Abraham Ortellius* hélt over tot deze laatste Etymologie; die op een na de laatste, komt aan *Stephanus Byzantinus* meest waarschijnlijk voor, wanneer men alle steden en plaatsen nagaat welke mede den naam van *Neapolis* of *Napoli* dragen. Dus genoeg van het woord. Er zijn geleerden die vermaak scheppen om hun vischwant alleen maar in troebel water uit te werpen, en hunne behendigheid bestaat daarin, dat zij uit de zee der eeuwen niet altijd die gewigtige en algemeen belangrijke zaken zoeken op te halen, welke ieder mensch zonde kunnen vinden, maar steeds eenige bijns onzigtbare voorwerpen trachten té visschen, zoo doende dat de uitgebreidste geleerdheid dikmaal zich in de kleinste zaken verwart.

Dit een en ander bepeinzende, en voornemens zijnde om eene fraaije inleiding te bedenken, (dus gaat de schrijver voort) om eene naauwkeurige beschrijving van *Anapli* te geven, toen ik aan mijnen kamerdeur hoorde kloppen, stond ik op en vroeg, zijt gij het *Zaphyros*, of is het slechts uwe schim? — Ik ben het zelf, gij hebt gemeend dat ik dood was? — Ik heb goede gedachte genoeg van u, om zulks te gelooven. — Mijn dood zou niet aangenaam, dat is, niets roemrijks opgeleverd hebben. — Hoe dat zoo? — De Manioten hebben hunne snaphanen op mij gerigt, op den weg die naar de bergengte leidt, en wilt ge weten waarom? ik had

(*Het vervolg op den kant van deze bladz.*)

Diplomatische Tafereelen op een. Zij waren nu noch Turken noch Hellenen, en hebben den *vilbant* niet draagende, wanneer zij echter voorden vrees voor hunne hoofden. Er is slechts een woordeel dat zulk een *Barbaar* deelt: het eene vormt een ruime haven, het andere kan de Stad verdedigen tegen de vijanden die van de landzijde komen; zeo omringt dezelve met kasteelen van rotsen, bekleed met muurwerk. Wanneer men de golf van Argos binnen zeilt, leven het Kasteel van *Napoli* een prachtig schouwspel op. De gouw van Pachalik de gevaarlijke zachtheid van Ibrahim voorgewend; doch weldra spaarde zijne wreedheid zijne kunne. De *Barbaarsche* waren niet talrijk. De vertreven Porte betoonde zich gastvrij om het schoone voorregt te verkrijgen van goudkleurige schelpdieren te mogen dragen; een voorregt hetwelk benevens het Pausdom uitsluitend aan de ware geloovigen toekwam.

(*Het vervolg op de volgende Bladz.*)

de Kaap Sint-Angelo, de wallen van Argos, de ligging der Stad? Het voorgebergte, hetwelk de Stad met derheid schijnt te dragen, deelt zich in twee haven, het andere deelt het eene vormt een ruime haven, het andere kan de Stad verdedigen tegen de vijanden die van de landzijde komen; zeo omringt dezelve met kasteelen van rotsen, bekleed met muurwerk. Wanneer men de golf van Argos binnen zeilt, leven het Kasteel van *Napoli* een prachtig schouwspel op. De gouw van Pachalik de gevaarlijke zachtheid van Ibrahim voorgewend; doch weldra spaarde zijne wreedheid zijne kunne. De *Barbaarsche* waren niet talrijk. De vertreven Porte betoonde zich gastvrij om het schoone voorregt te verkrijgen van goudkleurige schelpdieren te mogen dragen; een voorregt hetwelk benevens het Pausdom uitsluitend aan de ware geloovigen toekwam.

(*Het vervolg op de volgende Bladz.*)

ten voordele van *Maurocordato* gesproken, wiens zeldzame rijkheid bij mij boven allen twijfel verheven is. Daarover werden zij verbolgen. Maar men moet de haat niet staren van Mans beklagen, veeleer dan beschuldigen. Eindelijk, dit is niet te verwonderen! Hier te Hellingen *Georgius*, dit is niet te verwonderen! Hier toch was het dat *Barnabas* of bijnaar de *Barnabas* of bijnaar de geheel omliggende zee beheerschen.

In het overige Griekenland, is men gewoon aan die manier van leven, welke de weelde en de overdienst en het Vaderland bewisten zich deze, — twee dui end jarige levensnikken.

Wek en Volk!

Ik had U mijne brieven voor *Napoli di Romania* geadresseerd, toen gij met die stad uwe reis door den Peloponnesus beloot. Wat zegt gij van deze stad van Palamedes? — Deze woorden gezegd hebbende, nam hij mij nede om de straten te doorwandelen.

Het is het Gibraltar van Morea, . . . Ik vind die uitzigt bewonderenswaardig, . . het strand van Lerna,

Anapli levert weinig of geene overblijfsels der klassische oudheid op, om reden dat de huizen dier stad, niet hooger opklimmen dan de tijden der middeleeuw. Dus in plaats van ons bezig te houden met zoeken naar *Antiquiteiten*, die hier niet te vinden zijn, willen eens den Senaat der Hellenen gaan bezoeken, die zestig leden telt. Men vindt denzelven in twee partijen verdeeld, de eenen noemt zich *Polemikoi* de militaire partij, zamengesteld uit de leden die aan niets denken dan aan den krijg; de andere *Politikoi* of staatkundigen, die aan onderhandeling en beleid in administratie den voorrang geven boven krijgskundige hoedanigheden, overigens is alles sedert al weder te veel veranderd, dan dat deze beschrijving nog in dit oogenblik wezenlijkheid ten grondslage zoude hebben!

IETS OVER DE ENGELSCHE PROTESTANTSCHE MISSIE TOT BEKEERING DER CHINEZEN.

De Protestantsche Missie tot bekeering der Chinezen bestaat naauwelijks twintig jaren, en heeft in dezen korten tijd, zoo wel in wetenschappelijke als in godsdienstige betrekkingen, buiten verwachting gewigtige diensten gedaan, en zij vervult hare roeping op eene voortreffelijke wijze. De overleden geleerde Predikant *Milne* telde reeds in zijn in 1820 te Malacca verschenen *Retrospect of the first ten Years of the Protestant Mission to China*, 43 werken op, welke deze vlijtige Missie-vereeniging in de Chinesche taal in het licht gegeven had; *Milne* zelve heeft eene soort van Reis in de Chinesche taal geschreven, waarin hij, onder het mom eens Chineschen reizigers, eene beschrijving der Westelijke deelen van Europa geeft. Alle schriften van het Oude en Nieuwe Testament zijn in het Chineesch vertaald; men zegt, wel is waar, dat die vertalingen zeer gebrekkig zijn, hetwelk bij het doorgaande verschil der Joodsche voorstellingen van de wijsgeerige beschouwingen der Chinezen gemakkelijk te begrijpen is.

Eene eigenlijke vertaling der Heilige Schrift zal voor de Chinezen nog langen tijd *zakelijk* onverstaanbaar blijven. Wij zien uit het zesde jaarlijksche berigt van het *Anglo Chinesche College* te Malacca, dat men thans zich aldaar onledig houdt om de Chinesche vertaling naar den Hebreeuwschen tekst te revideren. Ook heeft men een begin gemaakt met het drukken der voortreffelijke *Notitia Linguae Sinicae*, van *P. Premare*; deze *Notitia* is een ware schat der Chinesche Taal- en Letterkunde.

Den 11 November 1818 werd de grondsteen gelegd tot het *Anglo Chineesche Collegium* te Malacca, en in 1819 begon het onderwijs; het is dienvolgens zeer belangrijk, in het berigt van den voortreffelijken *Milne* te lezen, hoe de baatzuchtige Chinezen aanvankelijk volstrekt weigerden te gelooven, dat er menschen gevonden worden, die geheel zonder geldelijke belooning het moeizaam ambt van schoolhouden op zich nemen, want het is eene grondstelling van dat *Collegium*, om geheel zonder belooning hoogeraamd onderwijs te moeten geven. De kinderen, wier ouders afkeerig waren van het Christendom, werden zelfs vrijgesteld van godsdienstig onderrigt. *Morisson* is voorzitter van het *Collegium*, en *Collé* de vertaler van het klassieke Chinesche werk, de *vier boeken* genaamd, werd tot Professor in de Chinesche Taal- en Letterkunde aangesteld.

Collé was een Schot van geboorte, en naar *Morissons* berigt een zeer werkzaam en ijverig man; hij schreef eene verhandeling over den aard der Chinesche taal, bragt het werk van zijnen leermeester Dr. *Bogue*, *Essay on the new Testament*, in het Chineesch en de *vier boeken* uit het Chineesch in het Engelsch over. *Collé* stierf op zijne terugreis naar Europa den 26 Februarij 1828 te Singapore. Met uitzondering van den jongen *Morrison*, zijn de kweekelingen aan het *Anglo Chinesche* Etablissement volstrekt alle Chinezen; zij worden onderwezen in hunne moedertaal, in het Engelsch en in de grondbeginselen der Europesche kunsten en wetenschappen, en er worden ten dien einde eenige leerboeken te Malacca gedrukt.

De Protestantsche zendelingen blijven echter, in wetenschappelijke betrekking in eigenlijk gezegde geleerdheid, bij alle werkzaamheid, die zij aan den dag leggen, noch beneden de voormalige Katholijke Missien, inzonderheid beneden die der oude Jesuiten. Wanneer de Jesuiten eenige hunner medeleden naar China zonden, namen zij daartoe steeds de uitstekendste mannen van hunne orde; zij waren grondig bedreven in Europesche kunsten en wetenschappen, en hadden aan het Keizerlijk hof en in den omgang met de eerste geleerden des Rijks, ruime gelegenheid, om het Chineesche volk en deszelfs civilisatie regt grondig te leeren kennen. Geheel anders is het gelegen met de *Protestantsche Engelsche Missie*; het zijn doorgaans zeer vrome weldenkende gemoedelijke mannen, die in hunne jeugd een grondig wetenschappelijk en geleerd onderrigt hebben ontbeerd; het zijn menschen, die als predikers ten platten lande groote diensten aan de menschen bewijzen kunnen, maar die naar het oordeel van zeer bekwame en weldenkende kenners volstrekt zich *niet* op hunne regte plaats bevinden. Zullen de Chinezen eenmaal bekeerd worden, dan kan een volk, hetwelk op zulk een trap van wetenschappelijke ontwikkeling staat, slechts langs den weg van wetenschappelijke beschaving tot de bereiking van dat heilvol doel gebragt worden. Maar niet slechts met betrekking tot hun beroep, zijn hier enkel welgezinde vrome, doch ongeletterde menschen op de verkeerde plaats, zij kunnen zelfs voor de kennis van dit merkwaardig land en deszelfs litteratuur in Europa, niet dan gebrekkige berigten leveren. Slechts een wetenschappelijk beschaafd en wijsgeerig denkend verstand, die het vreemdaardige, zonder een kinderachtig verbaasd staan of kleingeestige minachting, in het geheugen kan prenten; alleen de zelfdenkende verstandige verlichte waarnemer is in staat, hoe zonderling en ongelijksoortig menig ding ook schijnen moge, al dat treffende en paradoxe uit 's menschen natuur en zijne toevallige betrekkingen te verklaren. Het verstaat zich overigens van zelfs dat een zoodanig waarnemer ook weten zal, ten minste behoort te weten, wat er in zijn vak vroeger door anderen gepresteerd is, welke vraagstukken reeds opgelost zijn, en welke raadsels hunnen Oedipus nog wachtende zijn.

Te Malacca is van de pers der Missie „*Printed at the Mission Press*," in het licht gekomen: „*The Chinese Classical Work; commonly called, the four Books, translated and illustrated with notes, by the late rev. David Collé, principal of the Anglo-Chinese College.*" Dat is: „*Het Chinesche Klassische werk, gemeenlijk genaamd de vier boeken, vertaald en toegelicht met aanteekeningen door wijlen David Collé, etc.*"

Van die zelfde pers is gekomen: „*Het zesde jaarlijksch Rapport van het Anglo Chineesch Collegie*, 1828." met een *Appendix*. *The sixth annual Rapport, with an Appendix.*

Die *Four books* (*vier boeken*) maken geenszins een eenig en oordeelbaar zamenhangend werk uit. Men heeft elders de vraag voorgesteld of Auteur en inhoud identiteit hebben, dan of beide veelsoortig zijn? De Engelsche vertaling van den Heer *Collé* heldert deze duisterheid niet op, dit schijnt hij ook zelve gevoeld te hebben, want in de voorrede leest men: „*With the frequent obscurity and uniform conciseness of the original*," hetwelk eene soort van verontschuldiging schijnt te moeten aanduiden.

Van het grootste dier *vier boeken*, van de Zedelijke gesprekken van *Meng-tse*, bestaat eene voortreffelijke vertaling, vervaardigd door *Stanislaus Julien*; een deel is door den Heer *Remusat* te Parys zelve vertaald; van de gesprekken, welke *Kong-tse* (*Confucius*) met zijne schoolleren gehouden heeft, en van de groote leer, van het beginsel en de kern aller wetenschap, bezitten wij onderscheidene namelijk goede oude en nieuwe vertalingen.

Eene proeve van dit werk mede te deelen, zoude moeijelijk en ook wellijt niet algemeen belangrijk gevonden worden. Alleenlijk zullen wij een eenig hoofdstuk, hetwelk onbetwist van *Kong-tse* (*Confucius*) afkomstig is, het veel bewonderde en gecommentarieerde begin der groote leer, in de vertaling van den Heer *Collé*, hier mededeelen, en daarbij voegen die van den Heer *Carl Friederik Neumann*, welke in de *Göttingische Gelehrte Anzeigen* van den 19 October 1829 gevonden wordt.

(*Het vervolg op den kant van deze bladz.*)

Superior learning consists in clearly illustrating „ *brilliant virtue, renovating the people and resting only* „ *in the summit of excellence. The summit of virtue once* „ *ascertained, the mind determines to attain it. The* „ *determination once fixed, the mind becomes stable; a* „ *being stable, it feels at ease; being at ease, it can* „ *fully investigate, having fully investigated, it attains* „ *its object. Things have an origin and a consumma-* „ *tion, actions have first principles and ultimate conse-* „ *quences; he who understands the regular order of* „ *things has approximated to perfection.*

The Ancients (Prince) who felt that the brilliancy of „ *resplendent virtue might shine through the whole Empire,* „ *first promoted good order in their own provinces, they* „ *first regulated their own families, they first adorned* „ *their persons with virtue, they first rectified* „ *their motives; in order to purify their motives, they* „ *first extended their knowledge to the utmost. When* „ *knowledge is perfect — it rectifies the motives.*"

De heer *C. F. Neumann* heeft deze zelfde plaats aldus overgebragt:

„ Het tigtsnoer der groote leer bestaat in duidelijke „ erkentenis der deugd. Degelve bestaat in de ver- „ betering van het volk, zij bestaat in volharding in „ het goede, van volharding doordrongen, volgt daarop „ gerustheid, door gerustheid, worde rust en stilte „ mogelijk, uit de rust volgt vastheid, uit vastheid „ diep navorschen, en uit diep navorschen volge de „ kracht van te handelen. Zaken hebben een oorsprong „ en eind oogmerk; handelingen een doelende en een „ begin. Hij die dit erkent, het eerste en het laatste, „ komt onder bij aan het rigtsnoer."

Wilden de ouden de deugd helder lichten laten in „ het rijk, dan begonnen zij alvereerst hun *gewest* te „ *orde* te brengen; wilden zij hun gewest in orde bren- „ gen dan begonnen zij eerst met het bestuur van hun „ huis, begonnen zij eerst met de regte bouding van „ hun ligchaam, wilden zij hun ligchaam regt houden „ begonnen zij eerst met de volmaking van hunnen „ wil, en met de volmaking van hun kenvermogen; „ maar de volkomene volmaking van hun kenvermogen „ bestaat in het navorschen der zaken.

Op de navorsching der zaken volgt de volkomene beschaving van het kenvermogen. Van den Keizer tot op den laagsten des volks, is dit het eenige besgunsel; — regtige verhouding des ligchaams; dat de wortel los zij en de takken in goede orde, dit is eene onmogelijkheid, dat de eerste zwak en de laatste krachtig, dat de eerste krachtig en deze zwak zijn — dit is niet mogelijk."

Het wordt algemeen voor hoogst moeijelijk erkend uit het Chinesch in eene Europesche taal met kracht en getrouwheid de oorspronkelijke denkbeelden over te brengen. — Welke andere taal toch, behalve de Chinesche, geeft wel de vrijheid een en hetzelfde woord dan eens als *werkwoord*, dan weder als *zelfstandig naamwoord*; dan als *bijvoeglijk* naamwoord, dan als *bijwoord* (*adverbium*) te gebruiken?

LEYDSCHE SCHOUWBURG.

Onder directie van J. H. HOEDT en W. A. BINGLEY.

Maandag 4 Januarij 1830:

DE SPELER en REVANGE PRAAG, *Tooneelspel*, in vijf Bedrijven, naar het Hoogduitsch. Na hetzelve: DE ZOTTE ECHTVERBINDTENIS, *Blijspel*, met *Zang*, in één Bedrijf, naar het Fransch.

*** Heden den 29 December 1829, is ten huize van hare Zuster binnen LEYDEN overleden, onze waarde Moeder en behuwd-Moeder Vrouwe PETRONELLA GEERTRUDA DE WITT, in den ouderdom van 50 jaren, Weduwe van wijlen den Wel-Edelen Heer CHARLES ANDRIES DE FLORIMONT.

C. F. B. DE FLORIMONT,
in aller naam.

*** Heden overleed tot mijne innige droefheid, mijne hartelijke geliefde Echtgenoot, ANTONIE DE ZWAGER, in den ouderdom van 77 jaren, na eene gelukkige echtvereeniging van ruim 25 jaren; alle die den overledenen gekend hebben, zullen best beseffen wat ik met mijne Kinderen en behuwd-Kinderen verlieze.

LEYDEN — MARIA SIVENOY,
30 December 1829. — Wed. A. DE ZWAGER.

De affaire van *Stoelenmaken en Schrijnwerken*, zal door mijne beide Zoons voor rekening, onder de oude firma van GERRET DE ZWAGER EN ZONEN worden voortgezet, waartoe ik mij in het aandenken mijner geëerde begunstigers aanbevele.

*** N. EN J. en R. VAN STAPHORST adverteeren, dat de COUPONS van de NEGOTIATIE op AMERIKAANSCHE FONDSEN, in dato primo Januarij 1791 ten Kantore van N. EN J. VAN STAPHORST & HUBBARD gedaan, welke op primo Januarij 1830 vervallen betaald worden ten Kantore van de ASSOCIATIE CASSA, te Amsterdam, met *f* 15.

*** Daar ik ondergeteekende mijne LOOTGIETERS AFFAIRE, met den eersten Januarij 1830, aan mijnen Neef JAN GIEZEN heb overgedaan, zoo bedank ik bij deze mijne geëerde Begunstigers, zoo binnen als buiten de Stad, voor de gunst, mij veel jaren bewezen, mijnen Opvolger bij voortduring in dezelfde gunst bevelende.

Leyden 1. Januarij 1830. WM. SLEGTENHORST.

*** Ingevolge bovenstaande Advertentie van mijn Neef WM. SLEGTENHORST, de LOOTGIETERS AFFAIRE overgenomen hebbende, zoo neem ik de vrijheid mij in de toegenegenheid van deszelfs geëerde Begunstigers aan te bevelen, met verzekering van een prompte en civiele bediening.

Leyden 1. Januarij 1830. JAN GIEZEN.

*** Ten Kantore van NEHEMIA NATHANS op den Nieuwen Rijn bij de Vischbrug te Leyden, zijn te bekomen voor de Eerste Klasse der 148*ste Kon. Ned.* LOTERIJ, waarvan de Trekking geschied op Maandag den 26 dezer, Heele en Gedeelten, zoo klassikaal als doorgefourneerde LOTEN, prijs-courant.

*** Tegen den eersten Februarij 1830, wordt gevraagd, op *Oranje-Lust*, even buiten de Stad Leyden, een TUINMANS KNECHT, in alle deelen voor fijn werk bekwaam. Adres bij den Eigenaar.

Te Leijden bij de Wed. ANTHONY DE KLOPPER EN ZOON, op de Breedestraat.

ZEE-TIJDINGEN.

Sedert onze laatste is in Tessel niets gepasseerd.

Arrivementen: Op de Rivier van Bordeaux Kapt. P. J. de Boer, van Brussel, en te Wanemunde D. Holz, van Amsterdam.